

Viikinrannan kaupunginosayhdistys ry:n kannanotto Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaavaluonnokseen

Helsingin kaupunki on julkistanut luonnoksen osayleiskaavasta Viikinrannan alueelle. Tämän tueksi on laadittu kaavaluonnos sekä tehty erinäisiä selvityksiä rakentamisen vaikutuksista sekä tulevan asuinalueen luonteesta.

Alueelle perustettu Viikinrannan kaupunginosayhdistys ry pyrkii toimimaan luontevana keskusteluosapuolena päätettäessä alueelle kohdistuvista isoista muutoksista.

Viikinrannan kaupunginosayhdistys on perehtynyt kaupungin laatimiin suunnitelmiin. Esitetyissä luonnoksissa on paljon hyvää, mutta myös asioita jotka herättävät alueen asukkaissa huolta olemassa olevien luonto- ja kulttuuriarvojen puolesta. Alueen kehittäminen nähdään yleisesti positiivisena, mutta siinä tulee ottaa paremmin huomioon alueen kulttuurihistoria, luontoarvot sekä nykyinen rakennuskanta.

Yleisellä tasolla tervetulleina kehityskohteina nähdään pienteollisuusalueiden kehittäminen asumis- ja palvelukäyttöön. Esimerkiksi jäteaseman alueen nykyinen toiminta on täysin kestäväntöntä huomioiden sen sijainti luonnonsuojelualueen välittömässä läheisyydessä. Jatkuvat pöly, melu, raskas liikenne ja haju haittaavat sekä lähialueen ihmisiä sekä ennen kaikkea lähistön luontoalueita. Esimerkiksi jäteaseman ylläpitämä, jatkuvasti kasvava varispopulaatio aiheuttaa konkreettisen uhan viereisen lähialueiden muulle linnustolle erityisesti pesimäaikaan (<https://tringa.fi/2024/04/18/tringa-jatti-ely-keskukselle-vireillepanopyynnnon-viikin-jateaseman-aiheuttaman-luontovahingon-korjaamiseksi/>). Myös Lahdenväylän nopeusrajoituksen alentaminen nähdään positiivisena muutoksena väylän molemmilla puolilla sijaitsevien asuinalueiden meluhaitan ja ilmansaasteiden vähentämiseksi.

Esitetyssä osayleiskaavan luonnoksessa ja sitä tukevassa asemakaavan havainnekuvassa ei ole kuitenkaan riittävästi huomioitu alueen maisemaa, luonnon- ja maastonmuotoja ja olemassa olevaa rakennuskantaa. Viikinrannan sähköaseman vieressä olevan Viikinkallion laki ulottuu liki 30 metrin korkeuteen ja se on laajalti tunnettu virkistys- ja ulkoilualue sekä näköalapaikka, josta aukeavat ainutlaatuiset näkymät Vanhankaupungin lahdelle ja yli itäisen Helsingin. Kallion laella sijaitsee myös harvinainen kalliosuo.

Nykyaikainen kaupunkisuunnittelu ja arkkitehtuuri ei voi enää perustua ajatukseen että kaupunkirakenteen alta joutuvat väistymään arvokkaat luonto- ja virkistysalueet. Suunnittelun pitää lähteä päinvastaisesta ajatuksesta; miten rumat ja epäviihtyisät alueet muutetaan suunnittelun keinoin viihtyisiksi ja haluttaviksi asuinalueiksi.

Viikinrannan kaupunginosayhdistys ry esittää eriävän mielipiteensä osayleiskaavan luonnokseen.

Esitetyn suunnitelman keskeiset puutteet

Viikinkalliolle luonnostellut korkeat kerrostalot kallion päällä muuttavat alueen siluetin eivätkä ne maisemallisesti sovi Vanhankaupungin kulttuurihistoriallisesti arvokkaan alueen läheisyyteen.

Kallion laella sijaitsee harvinainen kalliosuo, joka ei kestä lähiympäristön rakentamista vaan se tulisi suojella. Toteutuessaan Viikinkallion kerrostaloalue tulisi myös varjostamaan Säynäslahden Natura 2000 -alueen Viikinrannan ja Keinumäen välisen ruovikon, estäen siltä ilta-auringon.

Viikinkallion etelälaidalla sijaitsevat muinaismuistolain suojaamat muinaisjäännökset(Luolat G19-20). Helsingin Kaupunginmuseon Viikinrannan–Lahdenväylän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan antamassa lausunnossa todetaan, ettei muinaismuistolain suojaamien kohteiden muinaisjäännösten päälle tule osoittaa maankäyttöä.

Viikinkalliolle ja Viikinrantaan on luonnosteltu asuntoja n. 7000 asukkaalle. Kuitenkin nykyisessä osayleiskaavaluonnoksessa on merkittyjä viher- ja puistoalueita vähän.

Tällainen asukasmäärän kasvu heijastuu väistämättä myös Viikin, Säynäslahden ja Pornaistenniemen Natura-2000 luonnonsuojelualueen virkistyskäyttöön alueen jo nykyisen korkean käyttöasteen lisäksi. Myös Pertti Koskimiehen tekemässä arviossa maankäytön muutosten vaikutuksista alueen linnustoon todetaan, että alueen asukasmäärän kasvaessa kasvaa myös häiriöt lähiympäristön ja luonnonsuojelualueen linnustolle.

Viikinkallion muuttaminen kehitettäväksi luontokohteeksi ja virkistyskäyttöön (V-alue) vähentäisi radikaalisti luonnonsuojelualueeseen kohdistuvaa käyttöpainetta. Vastaavasti rakentamalla Viikinkallio, edesautetaan luonnonsuojelualueen käyttökuormaa, poistetaan alueen keskeinen lähivirkistyskohde ja viedään jälleen yksi kaikille avoin ja suosittu näköalapaikka pois kaupunkilaisten ulottuvilta.

Sähköaseman kaakkoisreunalla sijaitsevalla pientaloalueella (A3) on maksimissaan kaksikerroksisia rakennuksia. Viikintien varteen luonnostellut kerrostalot varjostavat tämän pientaloalueen estäen auringonvalon alueelta talvikuukausina. Korkeat A2 alueen kerrostalot eivät myöskään sovi alueen muuhun jo olemassa olevaan rakennuskantaan. Helsingissä on uudisrakentamisessa huomioitu alueella jo olevat rakennukset ja kerroskorkeus on sovitettu niiden mukaan. Pientaloalueiden välittömään läheisyyteen ei ole rakennettu merkittävästi korkeampia rakennuksia, eikä Viikinrannan alueen tulisi muodostaa tässä käytännössä poikkeusta.

Lahdenväylän, Viikintien ja Hernepellontien rajaama alue jää esitetyssä havainnekuvassa varsin tiiviiksi, mutta muusta alueesta irralliseksi saarekkeeksi. Tämän kaupunkikeskustan ja nykyisen jäteaseman alueelle kaavoitettavan alueen yhteyttä tulisi voimistaa.

Vaihtoehtoinen luonnos

Yhdistys on laatinut vaihtoehtoisen osayleiskaavaluonnoksen Viikinrannan ja Viikinkallion alueelle. Siinä päästään miltei samoihin rakentamisen tehokkuuslukuihin nykyiseen kaavaluonnokseen verrattuna, mutta siinä huomioidaan paremmin alueen luonto- ja maisema-arvot. Tämän vaihtoehtoisen luonnoksen keskeisiä kohteita ja suunnittelun periaatteita ovat;

Viikinkallio

Viikinkallio säästetään rakentamiselta ja sitä kehitetään luonto- ja virkistyskohteena. Viikinkalliolla sijaitseva ainutlaatuinen kallioiden rajaama suo suojellaan ja alueelle toteutetaan selkeästi merkitty luontopolku tarvittavine opasteineen. Lisäksi kalliolle toteutetaan näkötorni, josta avautuu huikeat näkymät yli itäisen kantakaupungin ja Itä-Helsingin aina avomerelle asti.

Luontokäytävä ja -polut

Viikinkallion luontoalue yhdistetään Pornaistenniemen luontoalueeseen luontokäytävän avulla. Viikinkallion ja luontokäytävän polku yhdistetään Pornaistenkanaalin etelän puoleisella kannaksella kulkevaan polkuun. Tällä tavoin Säynäslahden tervaleppälehdon luontopolut yhdistyvät osaksi laajempaa luontopolkujen verkostoa.

Luontopolun yhteyteen toteutetaan alueen kasvistoa ja eläimistöä esittelevä kyltititys unohtamatta ensimmäisen maailmansodan aikaisia luolastoja ja tämän muinaismuistolain nojalla suojeltavan kohteen nostamista osaksi tätä luonto- ja virkistysaluetta.

Kerroskorkeus

Esitetyissä suunnitelmissa rakennusten kerroskorkeus poikkeaa alueen rakennusten nykyisestä harjakorkeudesta. Vaihtoehtoinen luonnos esittää kerroskorkeuden maltillistamista vastaamaan alueen luonnetta ja erityisesti luontoalueiden lähellä talojen tulisi olla matalampia. Kokonaan uusilla alueilla, kuten nykyisen jäteaseman alue- ja sen pohjoispuolinen Lahdenväylään rajautuva palvelukeskittymän alue voisikin olla korkeampaa rakentamista.

Pornaistenniemen kanaali

Pornaistenniemen lähes umpeen kasvanut kanaali ei nykyisessä asussaan ole mitenkään erityinen luontoarvoltaan, eikä se varmasti rehevöityneenä ja paikoin umpeen kasvaneena houkuttele tulevaisuudessa asukkaitakaan ääreensä. Kanaali voitaisiin kehittää sellaiseksi, että sitä pitkin olisi mahdollista kulkea kanootilla tai vaikkapa suppilautoilla. Muutamiiin kohtiin voitaisiin toteuttaa pieni levennys, jotka parantaisivat kohteen ilmettä ja toimivuutta sekä loisivat uudenlaista viihtyvyyttä alueelle.

Viikinrannan kaupunkikuva

Vaihtoehtoinen asemakaava lähtee siitä ajatuksesta että Viikinranta olisi tulevaisuudessakin kaupunginosa, jossa yhdistyvät luontoarvot ja kaupunkikulttuuri. Mahdollisesti tulevaisuudessa toteutettavan pikaratikan pysäkin välittömästä läheisyydestä alkava luontopolku korostaisi alueen ainutlaatuisia luontoyhteyttä. Sellaista, mitä yksikään muu Helsingin kaupunginosa ei pysty tarjoamaan.

Tämän lisäksi kaavoituksessa tulisi välttää umpikorttelirakenteita ja tukea Arabianrannan kaupunginosasta tuttua yhteispiha -mallia, joka mahdollistaa paitsi demokraattisemman kaupunkikuvan, myös luonnon levittymisen talojen väleihin.

Viikintie

Vaihtoehtoinen asemakaava esittää pihakannen toteuttamista Viikintien päälle kohdassa, jossa tie nykyisellään nousee mäen päälle keskustan suunnasta ajettaessa. Tämä ratkaisu mahdollistaisi Lahdenväylään rajoittuvan uuden kaupunkikeskustan ja nykyisen jäteaseman alueelle kaavoitettavan asuinalueen luontevan yhdistymisen isommaksi ja toimivammaksi kokonaisuudeksi.

Viikintien sijoittaminen pihakannen alle ei edellyttäisi kallista tunnelirakentamista. Muodostuvan kansirakenteen alle voitaisiin myös sijoittaa pysäköintipalveluja ja näin henkilöautot saataisiin pois varsinaiselta asuinalueelta, jolloin piha-alueet vapautuisivat puistoiksi ja viheralueiksi.

Yhteistyöterveisin,

Viikinrannan kaupunginosayhdistys
Helsingissä 30.4.2024

Sampo Riskilä
0407328115
sampo.riskila@gmail.com

Iiro Lamppu
0440308833
iirolamppu@gmail.com

Simo Puintila
0505175036
simo.puintila@aalto.fi

LIITTEET:

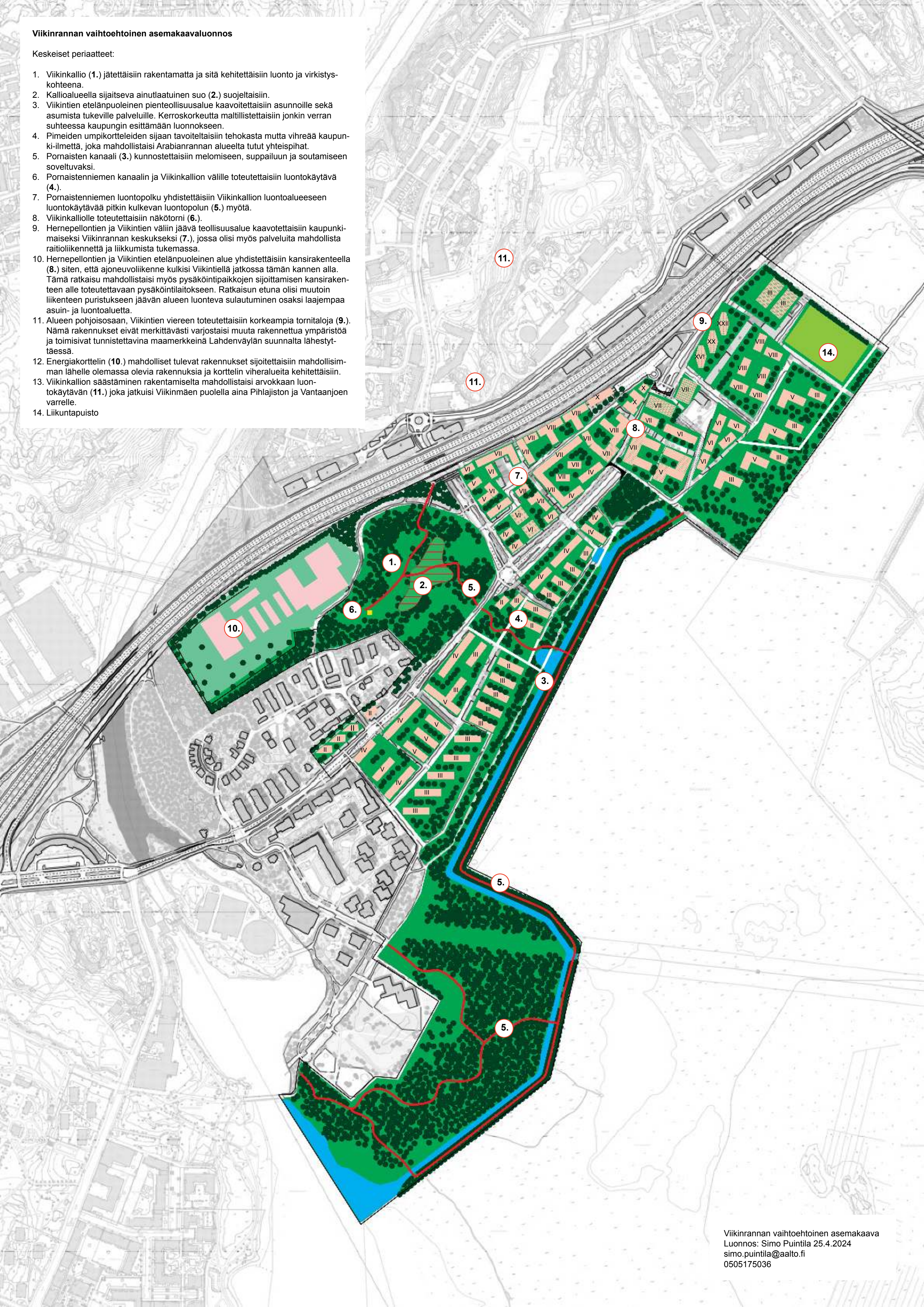
Liite 1. Viikinrannan vaihtoehtoinen asemakaavaluonnos 300424

Liite 2. Viikinrannan vaihtoehtoinen osayleiskaavaluonnos 300424

Viiknrannan vaihtoehtoinen asemakaavaluonnos

Keskeiset periaatteet:

1. Viikinkallio (1.) jätettäisiin rakentamatta ja sitä kehitettäisiin luonto ja virkistys-kohteena.
2. Kallioalueella sijaitseva ainutlaatuinen suo (2.) suojeltaisiin.
3. Viikintien etelänpuoleinen pienteollisuusalue kaavoitettaisiin asunnoille sekä asumista tukeville palveluille. Kerroskorkeutta maltillistettaisiin jonkin verran suhteessa kaupungin esittämään luonnokseen.
4. Pimeiden umpikortteleiden sijaan tavoiteltaisiin tehokasta mutta vihreää kaupunki-ilmettä, joka mahdollistaisi Arabianrannan alueelta tutut yhteispihat.
5. Pornaisten kanaali (3.) kunnostettaisiin melomiseen, suppailuun ja soutamiseen soveltuvaksi.
6. Pornaistenniemen kanaalin ja Viikinkallion välille toteutettaisiin luontokäytävä (4.).
7. Pornaistenniemen luontopolku yhdistettäisiin Viikinkallion luontoalueeseen luontokäytävää pitkin kulkevan luontopolun (5.) myötä.
8. Viikinkalliolle toteutettaisiin näkötorni (6.).
9. Hernepellontien ja Viikintien väliin jäävä teollisuusalue kaavotettaisiin kaupunkimaiseksi Viiknrannan keskukseksi (7.), jossa olisi myös palveluita mahdollista raitioliikennettä ja liikumista tukemassa.
10. Hernepellontien ja Viikintien etelänpuoleinen alue yhdistettäisiin kansirakenteella (8.) siten, että ajoneuvoliikenne kulkisi Viikintiellä jatkossa tämän kannen alla. Tämä ratkaisu mahdollistaisi myös pysäköintipaikkojen sijoittamisen kansirakenteen alle toteutettavaan pysäköintilaitokseen. Ratkaisun etuna olisi muutoin liikenteen puristukseen jäävän alueen luonteva sulautuminen osaksi laajempaa asuin- ja luontoaluetta.
11. Alueen pohjoisosaan, Viikintien viereen toteutettaisiin korkeampia tornitaloja (9.). Nämä rakennukset eivät merkittävästi varjostaisi muuta rakennettua ympäristöä ja toimisivat tunnistettavina maamerkkeinä Lahdenväylän suunnalta lähestyttäessä.
12. Energiakorttelin (10.) mahdolliset tulevat rakennukset sijoitettaisiin mahdollisimman lähelle olemassa olevia rakennuksia ja korttelin viheralueita kehitettäisiin.
13. Viikinkallion säästämisen rakentamiselta mahdollistaisi arvokkaan luontokäytävän (11.) joka jatkuisi Viikinmäen puolella aina Pihlajiston ja Vantaanjoen varrelle.
14. Liikuntapuisto

Viiknrannan vaihtoehtoinen osayleiskaavaluonnos

Vaihtoehtoinen luonnos ei ota kantaa kaupungin 27.2.2024 laatiman osayleiskaavan jokaiseen yksityiskohtaan, vaan esittää pääpiirteissään vaihtoehtoisen osayleiskaavan korttelien luonteesta ja alueen palvelujen sijoittelusta.

Keskeisiä periaatteita:

Viikinkallion säästämisen rakentamiselta ja sen kehittäminen luontokohteeksi, sekä yhdistäminen viherkäytävän avulla Pornaistenkanaalin ja Vanhankaupunginlahden luontoalueeseen.

Kallioalueella sijaitsevan arvokkaan suo-alueen suojeleminen.

Kaupunkikeskustan alueen yhdistäminen Viikintien etelänpuoleiseen asuinalueeseen Viikintien osittain peittävän kansirakenteen avulla.

ET	Yhdyskuntateknisen huollon alue
C	Keskustatoimintojen alue
V	Virkistysalue
V/s	Virkistysalue jolla ympäristö säilytetään
A2	Asuntovaltainen alue, korttelitehokkuus vähintään 2,0
A3	Asuntovaltainen alue, korttelitehokkuus 0,6-1,2
SL	Luonnonsuojelualue
PY	Julkisten palvelujen alue
VU	Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue
ka	Rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus osoitteessa Jokisuunkuja 3
sm	Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös. Ensimmäisen maailman-sodan aikaiset varastoluolat.

